

XXV ANIVERSARI DE LA MORT DE L'ABAT ESCARRÉ

Divendres que ve se celebrarà un acte institucional al Palau de la Generalitat que commemorarà els vint-i-cinc anys de la mort del pare Aureli Maria Escarré (l'Arbós, 1908 - Barcelona, 1968). L'homenatge a la figura cívica i

eclesiàstica de l'abat de Montserrat serà presidit per Jordi Pujol i comptarà amb la presència del pare Sebastià Bardolet. En l'article d'aquesta pàgina, Montserrat Minobis, autora del volum *Aureli M. Escarré, abat de Mont-*

serrat 1946-1968 (La Llar del Llibre), reflexiona sobre la personalitat polèmica i controvertida de l'abat Escarré, que es va veure obligat a abandonar Catalunya per la seva dura crítica al règim del general Franco.

OPINIÓ

L'abat que es va enfrontar a Franco

MONTSERRAT MINOBIS

Amb pocs dies de diferència, hem commemorat el vintè aniversari de la mort de Pau Casals i el vint-i-cinquè de l'abat Escarré. Dues persones que van mantenir una estreta i profunda amistat personal i una trajectòria de defensa de la identitat nacional fora de dubtes, en el cas de Pau Casals, i qüestionada, en algunes ocasions, la de l'abat Escarré.

En el cas de l'abat de Montserrat, encara ara, quan de tant en tant es vol treure la seva figura de l'oblit al qual sembla condemnat, de seguida s'aixequen veus que intenten —d'una manera o altra— treure importància a la valuosa aportació de l'abat en el procés de lluita pacífica, democràtica i unitària no sols dels sectors polítics del país, sinó dels socials i culturals.

De manera sistemàtica, es retreu a l'abat Aureli, encara ara als vint-i-cinc anys de la seva mort, la seva connivència amb el règim franquista i l'acolliment que féu al dictador Franco en alguna ocasió al monestir, sense recordar el que va suposar pel monestir i els seus monjos el retorn un cop acabada la Guerra Civil Espanyola.

Tothom gosa, així mateix, retreure-li el seu caràcter autoritari, però pocs reconeixen que darrere d'aquest autoritarisme s'hi amagava un home d'una profunda espiritualitat alhora que un bon *dilettante* del món artístic i intel·lectual. Se li retreu, també, el clima d'enfrontament que el monestir va viure durant uns anys, però pocs saben que això va ser fruit de la confiança que ell tenia en els monjos més joves, desitjosos que Montserrat trenqués barreres i s'acostés, més encara, a aquest poble que veia reflectida en el monestir la seva ànsia de llibertat i de recuperació nacional.

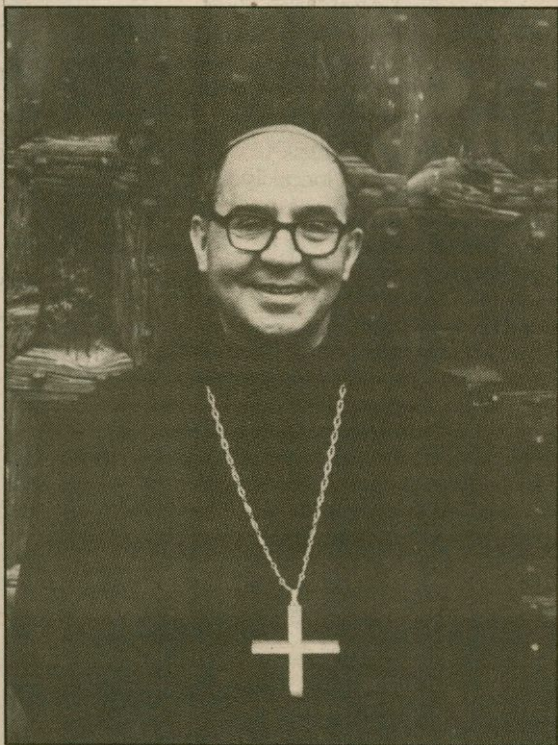
Declaracions a 'Le Monde'

S'ha escrit que l'abat fou un home contradictori. I qui no ho és? Però totes les seves grans i petites contradiccions queden, al meu entendre, absolutament difuminades quan, aconsellat per Albert Manent i Josep Benet, afronta el risc de fer unes declaracions al diari *Le Monde* evidenciant la manca d'llibertats que suposava el règim franquista.

Aquestes declaracions, però, són en certa manera la culminació de tot un procés de renovació interior i exterior del monestir (com ha remarcat en distintes ocasions Ramon Vila Abadal, especialment en el llibre dedicat a l'abat Escarré, que es va publicar l'any 1987). Una mostra d'aquest diguem-ne enfrontament amb el règim són alguns dels seus sermons: el de Nadal de 1962 en què l'abat diu —entre d'altres coses i referint-se a la situació dels presos (ell parla de presos en general, encara que en les seves paraules s'hi ha de veure una clara referència als presos polítics)—:

SFM

AVUI

“... Preguem d'una manera especial pels presos, germans, són molts els presos mateixos, els familiars dels presos que truquen espiritualment al cor dels bisbes, que truquen espiritualment a les portes de l'Església, perquè demanen misericòrdia, potser demanen també justícia. Tots sabem que potser mai no havia estat tan estranyament criticada, murmurada, Espanya, a l'estranger com en l'actualitat, per la qüestió dels presos. No hi entenc, però jo sí que demano una cosa, preguem tots perquè el nostre govern faci una mica d'examen de consciència i canviï potser una mica aquestes lleis, sobretot les processals.”

En aquest mateix sermó del dia de Nadal, l'abat diu encara més coses i més contundents: “... No hauria parlat si no m'haguessin demanat tant, amb cartes, personalment, de totes maneres.

A la fotografia superior, el general Franco passeja pels jardins del monestir de Montserrat acompanyat de l'abat Escarré. La posició crítica del pare abat respecte al règim franquista es va accentuar amb el pas dels anys, fins que en el 1965 es va veure obligat a abandonar el monestir i instal·lar-se a Viboldone, una població de la perifèria de Milà

És tan greu, tan greu, la situació d'aquesta pobra gent, que me'n faig ressò, i la missa d'aquesta nit serà per la nit de la seva presó, pels presoners, pels que són a la presó, pel que sigui. Que el nostre govern no es cregui que és un senyor; que són senyors d'Espanya, sinó que són els servidors d'Espanya, i per tant que, potser sí una mica més de clemència, una mica més de justícia: no hi entenc...”

Com es pot comprovar, l'abat reacciona davant distintes veus que li arriben i ho fa de manera senzilla però prou entenedora perquè del seu sermó se'n pugui desprendre una posició, una actitud clarament política.

Després hi haurien més sermons, cada vegada més agosarats i contundents. I finalment l'esclat amb les declaracions a *Le Monde*. A partir d'aquí problemes, dins i fora del monestir, i l'exili. Tot i això, l'abat continua

tenint una influència important en totes les iniciatives polítiques que es duen a terme. Manté contactes epistolars amb distintes persones vinculades a diferents partits i distintes i variades ideologies. I en algunes d'aquestes cartes (com una resposta a l'editor Josep M. Castellet) trobem un abat lúcid i fins i tot premonitori.

L'abat contesta una carta de Castellet referent als fets de Txecoslovàquia de l'any 1968 en aquests termes: “... Dieu que el món està complicat; és la vida que està complicada. El drama de Txecoslovàquia és produït, més que pel comunisme, pel nacionalisme rus, orgullós com els EUA de la seva potència. Al mateix temps ha constituït la desfeta de l'unitarisme marxista. El marxisme ha fet un gran bé al món actual, convé que ara faci un canvi en les seves formes i expressions socialistes, amb un socialisme autènticament humanista tal com vós i tants d'altres voldríeu veure i viure. Una cosa semblant està passant també en l'Església. Hem de reconèixer, però, que hem viscut i estem vivint una època magnífica, plena d'esperança pel dia de demà.”

L'abat Escarré, home polèmic, discutit... Jo gosaria afirmar que si algú es pren la molèstia de conèixer més profundament el que va fer i com ho va fer, i en les circumstàncies en què ho manifestà, la figura de l'abat Escarré és i ha de ser *indiscutible*. Els mites i els símbols ens són, encara ara, necessaris. I com que aquests provenen sempre del món i del gènere humà, és possible que hagin estat dèbils i en alguna ocasió equivocats. Però com que el que compta sempre és l'honestedat i la fe amb què s'han fet les coses, això no li ho podem negar, de cap de les maneres, a l'abat Escarré. I menys ara en la perspectiva dels anys i en aquest vint-i-cinquè aniversari de la seva mort.

AVUI

Portada de 'Serra d'Or'

Acte institucional amb Jordi Pujol

■ El primer acte institucional en homenatge a la figura de l'abat Aureli Maria Escarré se celebrarà divendres vinent al Saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat.

El president Jordi Pujol presidirà l'acte, a dos quarts de vuit del vespre, amb la participació del comissionat Joan Vallvé (amic personal del pare abat), l'historiador Albert Balcells i l'actual abat de Montserrat, Sebastià Bardolet. En aquest homenatge, la comissió organitzadora lliurarà al president de la Generalitat una màscara en bronze feta per l'escultor Joan Rebull per al futur Museu d'Història de Catalunya.

Debat a l'Ateneu

El següent acte se celebrarà el pròxim 16 de novembre a la sala d'actes de l'Ateneu Barcelonès. Es tracta d'un debat sobre el paper de l'abat Escarré i el Montserrat del seu temps en la recuperació nacional i social de Catalunya.

En aquest acte acadèmic que es farà a l'Ateneu hi participaran Max Cahner, Ferran Llopis, Modest Prats i Josep Verdura. El debat serà moderat per la periodista Montserrat Minobis.

Finalment, el 14 de desembre es lliuraran els premis CIEMEN-1993 a l'hotel Esperia de Barcelona en memòria de l'abat Aureli Escarré.

Aureli Argemí, membre de la comissió organitzadora, destaca: “Els actes que celebren aquest aniversari són importants per la necessitat constant de recuperació històrica del nostre país. L'homenatge a l'abat Escarré té dues dimensions: una a nivell cívic i l'altra de tipus eclesiàstic. D'una banda, va viure en una època en què no es podia expressar el que la gent sentia i l'abat va ser una veu que es va fer escoltar. També va denunciar una Església amordaçada, no representativa i col·laboradora d'un règim amb què la base de l'Església no estava d'acord. L'abat propugnava una Església al servei del país i del seu progrés. Els actes commemoratius volen recollir aquestes dues facetes, tant cívica com eclesiàstica, del pare abat.”